

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертацію

Близнюка Миколи Миколайовича

«Методична система навчання майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій», представлену на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук із спеціальності 13.00.02 - теорія та методика навчання (технічні дисципліни)

Прискорений розвиток науки, техніки та технологій зумовлює все відчутніше прагнення народів зберегти власну культурну ідентичність, споконвічну спадщину, оскільки глобалізація спричиняє домінування безособистісного начала над особистісним, призводить до занепаду етнічних цінностей. Нині у світі все інтенсивнішим стає антиглобалізаційний рух різних етнічних спільнот, що прагнуть зберегти національну своєрідність культури, мистецтва, освіти. Особливе місце в антиглобалізаційному русі належить вищим мистецьким закладам, які здійснюють підготовку у сфері архітектонічного мистецтва, зокрема архітектури, дизайні, декоративно-прикладному мистецтві. Просторові види мистецтв гармонійно поєднують функціональні й естетичні характеристики, увиразнюють етнічну художньо-матеріальну культуру, національну за змістом, формою та декором.

Результати аналізу суперечностей між вимогами інформаційного суспільства та наявним рівнем підготовленості майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва свідчать про необхідність кардинальної перебудови системи навчання етнодизайну у закладах вищої освіти мистецького профілю, надання їй ознак технологічності в розумінні обов'язковості досягнення наперед запланованого результату - високого рівня готовності студента до застосування інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності та з метою творчого самовдосконалення.

Дисертантом здійснено аналіз теоретичних джерел із проблеми професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва. Зокрема встановлено, що сучасний стан підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва викликає необхідність широкого

використання інформаційних та комунікаційних технологій у процесі навчання цієї категорії фахівців. Досліджуючи процес професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва автором помічено і виокремлено дві взаємопов'язані тенденції - фундаменталізації і професіоналізації.

Охарактеризовано педагогічну інтеграцію, виявлено її методологічні засади, що зорієнтовані на взаємодоповнення педагогічної і технічної галузей знань. З'ясовано закономірності педагогічної інтеграції, виявлено й описано її морфологічні та функціональні показники. Доведено, що інтеграція комп'ютерних технологій і мистецької освіти забезпечує розвиток знаково-символічного і проектно-творчого мислення сучасного студента, активізує його пізнавальні мотивації, формує цілісне уявлення про навколишній світ, дозволяє долати соціальне відчуження, властиве індустріальній цивілізації, розвиває уявлення про взаємозв'язок художньої, наукової і технічної творчості.

Автором науково обґрунтовано і розроблено концепцію методичної системи навчання студентів етнодизайну з використанням інформаційних технологій. Проведений аналіз сучасного стану навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва, здійснено аналіз наукових досліджень з проблеми використання інформаційних технологій в освітньому процесі, який дозволив сформулювати педагогічні умови, що сприяють рівню фахової підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва.

Виділено основні тенденції інформатизації мистецької освіти: інформаційний ресурс стає найважливішим у розвитку мистецьких закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку художників декоративно-прикладного мистецтва. Наголошено на значенні сучасного ІКТ-середовища: оснащенні закладів вищої освіти сучасними програмно-технічними і телекомунікаційними засобами; автоматизації управління освітнім процесом і професійною діяльністю художників декоративно-прикладного мистецтва.

Особлива увага приділена інформатичній підготовці студентів як цілеспрямованому процесу формування теоретичних знань і практичних навичок використання інформаційних технологій для успішного розв'язання завдань професійно-художньої діяльності.

З'ясовано, що навчальний матеріал повинен формуватися з урахуванням сучасних методів інформатики та засобів інформаційних технологій. Ми поділяємо думку дисертанта про те, що розв'язання завдань професійної підготовки студентів з різних циклів дисциплін має передбачати використання інформаційних технологій студентами, забезпечувати зворотній зв'язок між студентом й інтерактивним засобом навчання, спрямовуватися на візуалізацію досліджуваних процесів, явищ, об'єктів. Наявні у студентів знання з комп'ютерної графіки необхідно погоджувати з наповнюваністю завдань. Погоджуємося із Миколою Миколайовичем, що зміст етнодизайну повинен передбачати можливість вибору студентами особистісно-ціннісних способів його реалізації: технологіями художнього і технічного проектування або ж технологією ІТ-проектування.

Дисертантом передбачено автоматизацію контрольної діяльності викладача і студентів всіх етапах процесу навчання. Студентів зорієнтовано на розв'язання практичних завдань, обов'язковою умовою яких є професійна спрямованість навчального матеріалу, використання засобів інформаційних технологій.

Близнюком М.М. відібрано ефективні способи, прийоми і засоби навчання етнодизайну та з'ясовано можливості результативного використання інформаційних технологій у процесі розв'язання студентами художньо-проектних завдань. Навчання студентів етнодизайну з використанням інформаційних технологій дисертант пропонує здійснювати із використанням загально-дидактичних принципів (науковості, виховного характеру, наочності навчання, свідомості, активності, міцності засвоєння знань, систематичності, послідовності, доступності тощо), які доповнені спеціальними принципами: відбору змісту навчання на основі сучасних досягнень науково-технічного прогресу у галузі інформаційних технологій; реалізації особистісно зорієнтованого підходу до

навчання; врахування особливостей професійної етнодизайнерської діяльності; практичної спрямованості навчання; затребуваності знань тощо.

Шановним Миколою Миколайовичем актуалізовано існуюче та розроблено нове навчально-методичне забезпечення професійної підготовки з етнодизайну: навчально-методичний посібник «Інформаційно-комп'ютерні технології: мистецький аспект»; електронні посібники-підручники «Крок за кроком: інформаційні технології у підготовці фахівців художнього-проектного профілю», програми навчальних дисциплін «Основи інформатики», «Комп'ютерна графіка», «Мультимедійне проектування», «Комп'ютерне проектування» та ін., котрі успішно використовуються у системі професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва. Укладено комплекс різнорівневих тестів і художньо-проектних задач; супутні методичні та діагностичні матеріали (тести-анкети, контрольні завдання, сценарії, поради, рекомендації тощо).

Визначено основні засоби навчання, що реалізують можливості інформаційних технологій і використовуються для підвищення ефективності функціонування методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва.

Доведено, що належне функціонування і розвиток методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій визначається спеціально організованою сукупністю заходів: комплексом організаційно-методичних умов, до яких віднесено: 1) стимулювання мотивації студентів до вивчення професійно орієнтованих дисциплін етнодизайнерського напрямку; 2) формування високого рівня здатності студентів до самоуправління навчально-пізнавальною діяльністю; 3) створення креативного середовища навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій; 4) організація самостійної етнодизайнерської діяльності майбутніх художників у позааудиторний час. Реалізація такого комплексу організаційно-методичних умов дозволяє здійснювати оперативне коригування основних компонентів методичної

системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій.

У процесі дослідно-експериментальної діяльності підтверджено основні теоретичні положення дослідження та виявлено, що під час навчання етнодизайну майбутні художники декоративно-прикладного мистецтва, що навчалися в експериментальних групах, володіють достатніми знаннями, стійкими навичками роботи з різними комп'ютерними програмами, використовують здебільшого сучасні графічні редактори, підтверджують на практиці творчий рівень професійних умінь і навичок у галузі етнодизайну.

Автором розроблено рекомендації щодо впровадження в освітній процес методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій.

Основні результати дисертаційного дослідження використано для розроблення проектів професійних стандартів з підготовки спеціалістів першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти (галузь знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»); під час реалізації Програми місцевих екологічних дій в Україні, Проекту «Зміцнення партнерства між громадою та школою в Україні (за сприяння Агентства міжнародного розвитку США), Міжнародного інвестиційного проекту «Локальні ініціативи для сталої України» (за результатами проекту ЄС); у процесі підвищення кваліфікації керівників і науково-педагогічних працівників мистецьких закладів вищої освіти та організацій громадянського суспільства (дистанційний курс, сертифікована навчальна програма «Карпатська Школа Етнодизайну», науково-практичні конференції, тренінги та семінари).

Загалом позитивно оцінюючи результати дослідження, вважаємо за доцільне висловити окремі думки і побажання, які виникли під час ознайомлення з дисертацією.

1. У підрозділі 1.2. на сторінках 78-79 дисертації констатується, що формування і розвиток у студентів художньо-проектних знань й умінь під час

навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій у контексті реалізації системного підходу дозволяє зробити висновок, що, по-перше, цей процес є педагогічною системою; по-друге, цей процес є складним явищем. Дані формулювання потребують додаткової аргументації.

2. Доречним вважаємо наведення реальних прикладів (сторінка 147 дисертації), які ілюструють формулювання автора, що інноваційні проекти в художній освіті передбачають використання композиційних поетапних розробок, створення сценарію творчої презентації, професійно підбраного обсягу інформації: зображення у вигляді якісних ілюстрацій народної декоративно-прикладної творчості, виставкових стендів, тематичних розроблених проектів, інфографіки розпису і багато інше.

3. Уточнень потребують отримані автором і представлені на сторінках 372-373 дисертації наукові результати рейтингової системи оцінки якості знань. При формулюванні отриманих наукових положень автор обмежується їх поданням як нового у вигляді анотації і формул, дотримується положення про те, що система оцінювання якості навчання студента (зарахування залікових кредитів) має бути стандартизованою і формалізованою.

4. Запропонована автором модель методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі використання інформаційних технологій (сторінка 239 дисертації) потребує деталізації основних компонентів.

5. У викладених методах розв'язання проблеми професійної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій під навчання етнодизайну у тексті дисертації доцільно було б зробити акцент на порівнянні запропонованих методів дослідження з уже відомими.

6. Визначені в додатках структурні компоненти, освітньо-професійні програми, календарно-тематичне планування та додаткові критерії потребують додаткових роз'яснень з боку дисертанта щодо їх узгодження в аспекті

навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва.

Вважаємо, що вказані зауваження та рекомендації не знижують загальної позитивної оцінки дослідження М.М. Близнюка. Результати дослідження є ґрунтовними і значимими для забезпечення етнодизайнерської готовності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва.

Основні положення дисертаційної роботи є повністю ідентичними змісту автореферату.

За характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного і кількісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів дослідження для педагогічної науки і практики, обґрунтованості висновків дисертація «Методична система навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій» Близнюка Миколи Миколайовича відповідає чинним вимогам, а автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 - теорія та методика навчання (технічні дисципліни).

Офіційний опонент,
доктор педагогічних наук, доцент, декан
факультету декоративно-прикладного мистецтва
Київської державної академії декоративно-
прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука.

А.А. Руденченко